

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Určování výživného v případě mimořádně vysokých příjmů rodiče

Nezřídka se stává, že rodiče dítěte mají značně odlišný příjem, který ovlivňuje také jejich životní úroveň. Občanský zákoník přitom stanoví, že dítě má zásadně sdílet životní úroveň svých rodičů. Pro zodpovězení otázky, jak je k aplikaci tohoto ustanovení přistupováno v situaci, kdy životní úroveň rodiče je neobvykle vysoká s ohledem na jeho vysoké příjmy a je rozhodováno o vyživovací povinnosti rodičů, připomínáme níže zásadní judikaturu Ústavního soudu.

Podíl každého z rodičů na výživě dítěte

Z § 913 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („OZ“), vyplývá, že pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.

Rozsah vyživovací povinnosti každého z nich odpovídá poměru majetkových poměrů, schopností a možností jednoho rodiče k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem druhého rodiče (§ 914 OZ). Rodiče tedy nemají povinnost přispívat na výživu dítěte stejným dílem, ale je zohledněna osobní situace každého z rodičů a podle ní je následně poměřováno, v jakém rozsahu bude každý z rodičů výživné poskytovat.

Výživným se přitom nerozumí pouze finanční příspěvek na výživu dítěte, ale i naturální plnění v podobě zajištění potravin pro dítě, zajištění (nákupu) základních věcí osobní potřeby dítěte, jako jsou např. šaty, boty, léky, zajišťování bydlení dítěti, prostředků k plnění zálib a zájmů dítěte, pro jeho vzdělání, a to i nepravidelně nebo nahodile (např. úhrada zájmových kroužků, sportovních aktivit a vybavení na sport, hraček, školného, platby za účast na letním táboře apod.). Při stanovení výživného se přihlíží také k osobní péči rodiče o dítě, resp. o společnou rodinnou domácnost, v níž dítě vyrůstá.

Speciální úprava výživného mezi rodiči a dětmi stanoví, že životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko dle zákona předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte (§ 915 OZ). Životní úroveň představuje určitý stupeň materiální zajištěnosti jednotlivce, resp. uspokojování jeho hmotných a duševních potřeb a obecně životních podmínek, které jednatel s ohledem na svůj finanční příjem má. Ústavní soud např. ve svém nálezu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 527/06 uvádí, že při rozhodování o výživném je vždy nutné přihlídnout *nejen k fakticky dosahovaným příjmům rodiče, ale i k celkové hodnotě jeho movitého a nemovitého majetku a způsobu života, resp. k životní úrovni.*

Zejména pokud spolu rodiče dítěte nežijí, může se jejich životní úroveň zásadně lišit. Pokud nadto mají např. nového partnera, se kterým žijí ve společné domácnosti, je třeba přihlížet k tomu, že také případný vysoký příjem nového partnera může zvedat životní úroveň rodiče a ovlivnit tím rozhodování o tom, jak má tento rodič přispívat na výživu dítěte.

Vliv rodičovské odpovědnosti na vyživovací povinnost

Komentářová literatura k OZ poukazuje na to, že dítě má právo se podílet na životní úrovni toho z rodičů, jehož životní úroveň je vyšší. Odkazuje také např. na rozsudek Obvodního soudu pro Prahu

5, sp. zn. 50 P 336/2006, podle nějž vysoce nadprůměrnému příjmu rodiče je adekvátní i vysoce nadprůměrná výše výživného určeného ke spotřebě i k tvorbě přiměřené míry úspor, které by dítěti umožnily další studium, či obecně usnadnily jeho vstup do života.[\[1\]](#)

Za podstatnou judikaturu ve vztahu k určení výživného pro dítě, jehož rodič (či rodiče) má neobvykle vysoké příjmy, lze považovat nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, v němž Ústavní soud apeluje na to, aby v případě výjimečně vysokých příjmů povinného rodiče nebylo postupováno zcela mechanicky. Ústavní soud uvádí, že *nelze ztrácet ze zřetele fakt, že je právem i povinností rodičů naučit dítě hodnotě peněz a řádnému hospodaření s nimi*. Vedle vyživovací povinnosti zde tak vstupuje také rodičovská odpovědnost, jejíž součástí je mimo jiné právo a povinnost rodičů zajistit rozumový a mravní vývoj dítěte, jeho výchovu a vzdělání (§ 858 OZ).

Ústavní soud se ve výše uvedené věci zabýval případem, v němž byla otci dítěte s ohledem na jeho mimořádně vysoké příjmy stanovena soudy povinnost hradit výživné ve výši až 100 tis. Kč měsíčně, kdy část výživného byla určena do rukou matky (30 tis. Kč), část na účet dítěte (70 tis. Kč). Kromě toho soud prvního stupně uložil otci také povinnost doplatit dlužné výživné za dobu cca 6 let, které činilo měsíčně 150 až 200 tis. Kč, tedy celkově více než 10 milionů Kč (z toho 2 miliony měl otec složit k rukám matky do měsíce od právní moci rozsudku, zbývajících 8 milionů pak měl otec splatit nejpozději ke dni zletilosti syna na jeho účet u banky). Soud druhého stupně tuto částku ponížil na 8 mil. Kč splatných do 3 dnů na účet syna.

Otec se proti rozhodnutí soudu u Ústavního soudu bránil s odkazem na zásah do jeho základních práv a svobod, která spočívají zejména v právu na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, právu vlastnit majetek, právu rodiče na péči o děti a jejich výchovu a právu na soudní ochranu. Otec poukázal na to, že právo dítěte podílet se na životní úrovni svých rodičů se v praxi může dostat do vzájemného střetu s rodičovskou výchovnou povinností. Nemusí přitom být pokaždé v nejlepším zájmu dítěte, aby dítě *s bezmeznou samozřejmostí těžilo z vysoké životní úrovně svých rodičů, dosahované jejich vlastní pílí a osobním přičiněním*.

Životní úroveň neurčují výlučně majetkové možnosti rodiče

Ústavní soud v nálezu uvedl, že *nastavení životní úrovně rodiny či rodiče nelze odtrhávat od práva rodiče, jakožto nositele rodičovské odpovědnosti, na výchovu dítěte v rámci jím preferovaných životních hodnot, např. získání pracovních návyků apod.* Upozornil, že mezi výživným oprávněného a majetkovými možnostmi povinného nevzniká přímá úměra, která by vylučovala právo rodiče na nastavení životní úrovně rodiny. Rodiče dítěte totiž rovněž nelze nutit k tomu, aby žili životní úrovní odpovídající přímo úměrně jejich majetku.

Dle Ústavního soudu musí stejná životní úroveň dítěti umožňovat žít takovým stylem života, který by je ve srovnání s ostatními členy rodiny nevyklučoval z jejího celku, nebo který by nevytvářel neodůvodněné rozdíly mezi rodiči a dětmi. Je nutné vycházet z účelu zákonné úpravy výživného, tj. zajistit dítěti srovnatelné podmínky s těmi, jaké by mělo, kdyby rodiče žili spolu a řádně se o dítě starali. Ústavní soud upozorňuje, že v takových případech stát nezasahuje prostřednictvím soudů do výchovy tím, že by rodičům určoval výši kapesného dítěte, úspor či majetku, které mají rodiče dítěti po dosažení zletilosti předat.

Ústavní soud se tedy zabýval také otázkou, zda jsou rodiče povinni k tvoření úspor dítěte, případně v jakém rozsahu. Dle Ústavního soudu není povinností rodičů v průběhu období, kdy jsou povinni k výživě dítěte, snažit se dítě v maximální možné míře zajistit i pro další část života, a to ani v případě, že by toho byli díky své majetkové situaci schopni. Výše tvořených úspor by tak měla být v zásadě taková, aby umožnila dítěti v první řadě studium, příp. i pořízení určitého typu "startovního" bydlení či dalších racionálních výdobytků.

Z nálezu Ústavního soudu tak vyplývá, že rodiče, jejichž vyživovací povinnost byla upravena soudem, nemohou být státem zbavováni tak významné části výchovy, jako je naučit dítě hodnotě peněz a vštípit mu, že nic není zadarmo a „bez práce nejsou koláče“. Obecné soudy by dle Ústavního soudu neměly odhlížet od obecných racionálních a mravních hledisek a práv rodičů plynoucích z jejich rodičovské zodpovědnosti.

NAŠE DOPORUČENÍ

To, že je rodič objektivně schopen dítěti poskytnout určitou výši výživného, dle Ústavního soudu ještě neznamená, že by se mu jí mělo bez dalšího dostat. Ústavní soud ve výše popsáném nálezu apeloval na to, aby rozhodující soudce nebyl prostým počtářem, ale zamýšlel se v souvislosti se stanovením výše výživného také nad jeho smyslem a účelem.

Rodič, který disponuje neobvykle vysokým příjmem, tak může ve světle judikatury Ústavního soudu v případném soudním sporu o výživné na děti obhajovat také zájmy na řádné výchově dítěte. Vyživovací povinnost tedy nelze vnímat izolovaně od rodičovské odpovědnosti, ačkoli není její součástí. Se závěry Ústavního soudu lze přitom plně souhlasit.

Jelikož právo rodiče vychovávat děti je ústavně zaručeným základním právem, mělo by k němu být přihlíženo i při rozhodování o stanovení výživného dítěte. Tomuto právu však současně odpovídá také právo dítěte na péči ze strany rodiče, vždy tedy musí být nalezeno řešení, které vyvažuje obě základní práva.

Mgr. Ivana Šilhánková,
advokátka

Mgr. Markéta Kolbová,
advokátní koncipientka

LAWYA

[LAWYA, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sídlo:
Tučapy 240

683 01, Tučapy

Kontaktní adresa:
Březinova 746/29
616 00, Brno

tel.: +420 543 216 310

e-mail: info@lawya.cz

[1] Králíčková, Z., Hrušáková, M., Westphalová, L. a kol. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář., 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 991 - 1013: Z. Králíčková.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)